

1407 (2021-2022) – Nr. 1
ingediend op 19 september 2022 (2021-2022)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu,
Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Johan Danen

over het Promaz-fonds
(Fonds bodemsanering gasolietanks verwarming)

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele;

Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;

Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel;

Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;

Mieke Schauvliege, N.;

Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;

Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;

Robrecht Bothuyne, Lode Ceyssens;

Bart Tommelein, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Chris Steenwegen;

Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

1. Toelichtingen	4
1.1. OVAM	4
1.2. Promaz	6
2. Vragen en opmerkingen van de leden	7
2.1. Tussenkomst van Johan Danen	7
2.2. Tussenkomst van Tinne Rombouts	7
2.3. Tussenkomst van Leo Pieters	7
2.4. Tussenkomst van Andries Gryffroy	8
2.5. Tussenkomst van Gwenny De Vroe	8
3. Antwoorden	8
3.1. OVAM	8
3.2. Promaz	9
4. Aansluitende vragen en antwoorden	9
4.1. Vragen	9
4.2. Antwoorden	10
4.3. Discussie	11
Gebruikte afkortingen	13
Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie hield op 18 mei 2021 een hoorzitting over het Fonds bodemsanering gasolietanks verwarming. Voor de OVAM namen Ann Cuyckens en Filip De Naeyer deel, voor Promaz Wim De Wulf, secretaris-generaal Belgische Petroleum Federatie (BPF), Willem Voets, general manager Informazout, en Johan Mattart, algemeen directeur Belgische Federatie der Brandstoffenhandelaars vzw. De sanering van bodemvervuiling bij particulieren door lekkende stookolietanks en de oprichting hiertoe van een fonds is een dossier dat sinds jaren de bezorgdheid van de volksvertegenwoordigers wegdraagt. Bij een behandeling van het jaarverslag van de Ombudsdienst in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie van 24 maart 2021 kwam het dossier terug ter sprake en uitte de minister haar verontwaardiging over het uitblijven van dit fonds (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 41/4). De week nadien, op de vergadering van de commissie van 30 maart 2021, stond het dossier opnieuw op de agenda met een vraag om uitleg (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 2521).

De bij de toelichtingen gebruikte presentaties zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlament.be.

(Deze hoorzitting werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichtingen

1.1. OVAM

Omvang van het probleem

Ann Cuyckens schetst de omvang en de ontstaansgeschiedenis van dit probleem. De sector raamt het aantal Vlaamse lekkende stookolietanks die bodemproblemen veroorzaken op 6000, het aantal Belgische op 9500. Dat het zeker geen overdrijving is, bewijst een extrapolatie van een Premaz-studie van 2000, die uitkomt op 9500 dossiers vandaag voor Vlaanderen alleen. In Vlaanderen gaat het in twee derde van de gevallen om burgers. In Brussel zijn het vooral kantoorgebouwen. In Wallonië zijn er ook heel wat particuliere eigenaars, maar de meeste zullen stookolie blijven gebruiken omdat het gasnetwerk er minder goed uitgebouwd is. Daarbij komt nog dat er daar ook meer bovengrondse stookolietanks zijn. Bij de OVAM zijn er 1421 dossiers bekend. De OVAM focust op acute milieurisico's bij behandeling van schadegevallen en op voorzorgsmaatregelen om uitbreiding van het probleem te verhinderen. Momenteel voert de OVAM geen actief aanmaningenbeleid. Strikt genomen geldt een zelfstandige saneringsplicht en de OVAM hoopt dat er een fonds komt. De OVAM krijgt hierover gemiddeld vier vragen per week. De afgelopen twee jaar waren er ook heel wat hits op de OVAM-websites. Het probleem komt ook geregeld naar boven in het jaarverslag van de ombudsman en in persartikels. De kostprijs per sanering kent grote variaties, maar gemiddeld is het 47.000 euro.

Ontstaansgeschiedenis van Promaz

Van een stookoliefonds is al enige jaren sprake. De spreker overloopt enkele mijlpalen, vooreerst de voornoemde Premaz-studie van 2000 die er kwam op initiatief van de overheden, de drinkwatermaatschappijen en de petroleumsector. Uit de resultaten bleek dat een omvattende oplossing nodig was. In 2005 kwam er met het Bofas-fonds een planmatige aanpak voor de tankstations. Daartoe werd er een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de sector, de gewesten en de federale overheid. In de periode 2006-2009 volgde de heropstart van de onderhandelingen over een Belgisch fonds voor stookolietanks met verwarmingsdoeleinden. Ondanks verschillende initiatieven, onder andere van het Vlaamse niveau, werd er geen overeenstemming gevonden. Het struikelblok was de financiering en de federale weigering om een extra bijdrage van 5 euro per 1000 liter, een vorm van accijns,

te vragen. Ook in de periode nadien waren er nog wel eens onderhandelingen of stond het in een regeerakkoord. Pas in 2018 werd er een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de gewesten en de federale overheid met een regeling voor een nieuwe aanmeldingsperiode voor tankstations en de krijtlijnen van een fonds voor de uitvoering en financiering van bodemsanering van gasolietanks voor verwarmingsdoelen (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1807/1).

Krachtlijnen van het samenwerkingsakkoord

Filip De Naeyer legt uit dat het samenwerkingsakkoord uit twee delen bestaat, het eerste over de tankstations, de vzw Bofas. Het tweede gaat over de aanpak van de gasolietanks voor verwarming. Het samenwerkingsakkoord biedt de mogelijkheid om een vzw te laten erkennen en controleren door de Interregionale Bodemsaneringscommissie. Voorts staat in het samenwerkingsakkoord dat de eerste financiering van de vzw de voorschotten op het vereffeningssaldo van de vzw Bofas zullen zijn. Dat overschot bedroeg op het moment dat de teksten geschreven werden ongeveer 110 miljoen euro, nu is dat ongeveer 125-130 miljoen euro. De tweede financieringsbron is een bijdrage op gasolie. In het samenwerkingsakkoord staat die bijdrage momenteel evenwel op nul euro.

Het fonds dient om de bodemverontreiniging veroorzaakt door lekkende stookolietanks te financieren, zowel het onderzoek als de sanering. In de wettekst is een gasolietank gedefinieerd met inbegrip van de leidingen en is er geen beperking op het inhoudsvermogen van de tank. Zowel de huidige eigenaar, de gebruiker, de exploitant maar ook vorige eigenaars kunnen zich aanmelden. Ook burgers die de sanering al gedaan hebben maar ondertussen hun woning verkochten, kunnen zich dus aanmelden om kosten te recupereren. De aanmeldingsperiode is drie jaar, te starten vanaf de datum van publicatie van de erkenning van het fonds in het Belgisch Staatsblad. Het fonds heeft twee taken, vooreerst preventie, namelijk het uitwerken en laten implementeren van een verzekeringsmechanisme voor toekomstige verontreiniging. Voor de curatieve taak komt er een bijdrage in een nog uit te voeren bodemsanering, maar ook in een opgestarte of afgeronde bodemsanering, de zogenaamde retroactieve bijdrage. De wettekst bepaalt ook enkele prioriteiten, vooreerst voor gebouwen met een woonfunctie. De duurtijd voor de erkenning van het fonds is twintig jaar, verlengbaar met vijf jaar. Bij Bofas was dat respectievelijk tien en vijf jaar. Niet enkel het fonds zelf maar ook aanmelders mogen saneren, maar wel volgens de richtlijnen van het fonds.

De Interregionale Bodemsaneringscommissie bestaat al voor Bofas en telt twee effectieve leden per gewest en een waarnemer aangeduid door de federale minister bevoegd voor Energie. De commissie beoordeelt binnen de vier maanden de erkenningsaanvraag, schrijft een erkenningsbesluit en zorgt voor de publicatie in het Belgisch Staatsblad. Ze controleert voorts het stookoliefonds en evalueert het jaarlijkse saneringsprogramma. De IBC adviseert voorts over de wijzigingen van de bijdrage op gasolieverwarming. Ze kan ook geldboetes opleggen en het fonds schorsen of opheffen.

Waar staan we sinds het samenwerkingsakkoord?

Ann Cuyckens vervolgt met de stappen sinds het samenwerkingsakkoord. In 2019 heeft de sector de vzw Promaz opgericht. De overheden en Bofas steunen die vzw in haar communicatie, in praktische aspecten enzovoort. Voorts is nagegaan hoe de wetgeving dient te worden aangepast om een laagdrempelige dossierindiening mogelijk te maken. De crux blijft de indiening van een erkenningsdossier voor het fonds, wat nog niet officieel gebeurde. De sector diende wel enkele krachtlijnennota's in bij de IBC die instaat voor de erkenning, een eerste in december 2019. Volgens die nota zou het aantal aanvragen beperkt worden tot 5600, de terugbetalingen gelimiteerd en de aanvraagperiode gedifferentieerd. Het fonds zou daarenboven

enkel primaire taken krijgen zoals de administratieve verwerking en de praktische dienstverlening. Tot slot werd er een gecontroleerd budget van maximum 5 euro per 1000 liter als tweede financiering voorgesteld. De IBC heeft op basis van een juridisch advies geoordeeld dat de krachtlijnennota niet in lijn lag met het samenwerkingsakkoord, wat nog geen uitspraak ten gronde inhoudt.

In april 2020 diende de sector dan een tweede krachtlijnennota in bij de IBC om te toetsen aan het samenwerkingsakkoord. In de nota suggereerde de sector te werken met een gesloten financiële enveloppe, waarbij de bijdrage voor de tweede financiering maximum 10 euro per 1000 liter zou bedragen en zou stopgezet worden als er 512 miljoen euro geïnd is. Het aantal dossiers werd geplafonneerd op 9500 dossiers. Het fonds zou saneren, maar het zelf saneren zoveel mogelijk promoten, met een prioriteit voor de particulieren. Voor het preventieve deel zou er een verzekeringsstelsel komen, mee gefinancierd door de sector via een bijdrage op gasolie. Als voorwaarde stelde de sector dat de uitfasering van verkoop en plaatsing van stookolie-tanks die in het Vlaamse regeerakkoord staat, er niet komt.

De IBC vond juridisch geen strijdigheid tussen de tweede krachtlijnennota en het samenwerkingsakkoord. Over de schrapping van de uitfasering is er volgens de commissie politieke afstemming nodig. Ook dit is dus geen uitspraak ten gronde, gewoon een toetsing aan het samenwerkingsakkoord. Nadien zijn er nog enkele overlegmomenten geweest tussen de sector, het kabinet van Zuhal Demir, het beleidsdomein Energie en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, maar ook met de andere gewesten en de federale overheid. Momenteel heeft de sector nog geen formele erkenningsaanvraag ingediend bij de IBC. Minister Zuhal Demir heeft de sector in gebreke gesteld met de vraag een erkenningsdossier in te dienen tegen 31 mei 2021.

1.2. Promaz

Willem Voets beaamt dat het initiatief dateert van 1999 en toen eerder vanuit de sector dan vanuit de politieke wereld kwam. Voor de bepaling van het aantal lekkende stookolietanks met gevaar voor bodemverontreiniging werd uitgegaan van het piloot-onderzoek dat tussen 1998 en 2000 uitgevoerd is op 2102 ondergrondse reservoirs. Daarbij werden drukproeven en corrosietests uitgevoerd op opgegraven ondergrondse stookolietanks om een beeld te krijgen van de omvang van de problematiek. In 2018 werd het ontwerp van interregionaal samenwerkingsakkoord voorgesteld aan de sector, zonder enig voorafgaand overleg. Ondertussen is dat akkoord goedgekeurd en gepubliceerd op 8 mei 2019. De sector gebruikte de blueprints van Bofas, een succesvolle formule, voor het Promaz-fonds. Op 9 oktober 2018 stelde de sector een interim-managementteam samen. Dat team is onderverdeeld in negen werkgroepen die alle facetten van het dossier onderzoeken: de werking, de organisatie, de juridische en verzekeringsaspecten, de communicatie en de financiering. Op 17 april 2019 werd de Promaz-vzw opgericht door de Belgische Petroleumfederatie, door de Belgische Federatie der Brandstofhandelaars, Informazout en enkele persoonlijke oprichters. Op 17 december 2019 diende de vzw een eerste voorstel in bij de IBC, die er bemerkingen op formuleerde. Op 24 april 2020 diende de vzw een tweede voorstel in.

Voor de sector is het meest delicate punt de financiering. De scope van het samenwerkingsakkoord is immers zeer uitgebreid en vergt uitgebreide financiële middelen, zeker daar het fonds opgericht wordt voor een periode van twintig jaar en verlengbaar is. Vooreerst worden de reserves van Bofas aan het nieuwe fonds overgemaakt als Bofas zijn activiteiten afsluit. Gezien het grote aantal verwachte dossiers bleek een bijkomende financiering noodzakelijk.

In een tweede voorstel overgemaakt aan de IBC werden enkele modaliteiten goedgekeurd: een bijdrage van maximum 10 euro per 1000 liter verwarmingsgasolie,

die integraal mag doorgerekend worden in de maximumprijs zodra het fonds erkend is. De sector wil dus niet wachten tot de reservemiddelen van Bofas uitgeput zijn. De bijdrage zal stoppen als er voldoende geld is om alle dossiers te behandelen of als er 512 miljoen euro ingezameld is. Op initiatief van de federale minister van Energie werden deze voorwaarden recent nogmaals gevalideerd. De sector heeft er het voorstel aan toegevoegd van een tweejaarlijkse evaluatie van de financiële middelen, om een financiële put te vermijden waardoor aanvragers niet meer kunnen worden vergoed. De sector wil dus de tering naar de nering zetten. Hij heeft de intentie om het dossier voor de oprichting van het fonds zo snel mogelijk in te dienen. In de pers heeft de spreker de deadline van 31 mei vernomen, die de sector niet officieel gemeld is.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

2.1. Tussenkost van Johan Danen

Johan Danen informeert hoe het aantal lekkende stookolietanks in Vlaanderen zal evolueren. Hij neemt aan dat het er uiteindelijk meer dan 9500 zullen zijn. Voorts vraagt hij hoeveel stookolietanks er in Vlaanderen in totaal nog zijn. Plant de sector of de OVAM acties om te voorkomen dat intacte tanks lekken of dat tanks onoordeelkundig in onbruik gesteld worden? Ooit waren er heel wat gemeentelijke en stedelijke subsidies voor de sanering van stookolietanks, nu veel minder. Er zijn wettelijke regels voor de vulling of verwijdering van tanks die niet meer gebruikt worden. Omdat die regels niet algemeen bekend zijn, vermoedt hij dat niet elke particulier ze volgt.

Wat bedoelt de sector met de uitspraak dat hij de tering naar de nering wil zetten? Dat er voldoende geld in het fonds zit om alle verontreinigingen te saneren of dat het aantal saneringen beperkt zal zijn tot de middelen van het fonds? Het is goed nieuws dat het fonds er komt. Het bevreemdt hem dat de sector de oprichting van het fonds koppelt aan de uitfasering van tanks bij nieuwbouw en grondige renovatie daar er nauwelijks nog particulieren of bedrijven zijn die in die gevallen voor stookolie kiezen. Nu al zijn stookolietanks in de feiten dus uitgefaseerd. Het is evenmin zo dat stookolietanks binnen vijf jaar helemaal verboden worden. Aan de OVAM vraagt hij hoe zeker ze is van de raming van het aantal lekkende tanks. Wat als het aantal veel hoger is?

2.2. Tussenkost van Tinne Rombouts

Tinne Rombouts herinnert eraan dat dit thema ook dit parlement al vele jaren bezighoudt. Zeker sinds 2018 is het in blijde verwachting van een oplossing voor alle gedupeerden. Ze is blij dat de sector over enkele weken een erkenningsdossier zal indienen. Dat de minister in de pers gewag gemaakt heeft van een ingebrekestelling, deed uitschijnen dat een akkoord onmogelijk was en dat de erkenning op de lange baan geschoven werd. Wat verklaart dat de kaarten nu helemaal anders liggen? Wat ontbreekt er nog om het dossier in te dienen? Ze vraagt wat meer duiding over de omvang van het probleem, de kosten en wie welke verantwoordelijkheid neemt. De financiële contouren staan vast en er komt een tweejaarlijkse evaluatie. Wat bedoelt de sector met het zinnetje "de tering naar de nering zetten"? Maakt hij zich zorgen over de financiën en zo ja, waarom? Wat als de nodige budgetten niet verzameld geraken? Zal het erkenningsdossier een verzekeringssysteem bevatten?

2.3. Tussenkost van Leo Pieters

Leo Pieters is blij dat dit heikele probleem opgelost lijkt te geraken. In de krachtlijnennota's staan een maximumaantal aanvragen en een financieel plafond. Gezien de gemiddelde prijs kunnen er met de 512 miljoen euro ongeveer tienduizend gedupeerden vergoed worden. Wat als de gemiddelde sanering meer kost? Of als er

meer dossiers ingediend worden? Lekkage treft niet alleen wie de tank beheert, maar vaak ook burenen. Hoe worden die gedupeerden vergoed? Komt dat ook aan bod in de verzekering?

2.4. Tussenkoms van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy vraagt om aan de parlementscommissie een kopie van het akkoord van 7 mei met de federale minister Tinne Van der Straeten te bezorgen. De federale minister had geen volmacht van de gewestministers om een akkoord te sluiten. Wat belet de sector eigenlijk het fonds te installeren? Er is immers al het budget van 120 miljoen euro dat overkomt van het Bofas-fonds en er zijn nog maar 633 schadegevallen bekend. De totale financiering is berekend op 9500 schadegevallen. Wat als er uiteindelijk een groot overschot in het Promaz-fonds is, dat uiteindelijk betaald wordt door de consumenten? Houdt de sector vast aan de koppeling van het fonds aan de schrapping van het geplande decreet op het verbod op de vervanging van stookolietanks als er aardgas in de straat ligt? Tegen eind juni zou de sector een erkenningsaanvraag indienen, nochtans liggen de krachtlijnen van het dossier al een jaar vast. Waarom kan dat niet eerder, bijvoorbeeld conform de ingebrekestelling van de minister tegen eind mei, zodat de erkenning van het fonds dit jaar rond is?

2.5. Tussenkoms van Gwenny De Vroe

Gwenny De Vroe kijkt uit naar de antwoorden over de financiële kwesties. Voorts informeert ze welke communicatiecampagne over het fonds de sprekers plannen. Welke acties worden verwacht van de lokale besturen?

3. Antwoorden

3.1. OVAM

Ann Cuyckens zegt dat de ramingen gebaseerd zijn op de studie van 2000 die de OVAM voerde in samenwerking met de universiteiten en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek. De statistieken van het Nationaal Instituut voor Statistiek waren daarvoor een belangrijke informatiebron. Het aantal gasolietanks, bovengronds en ondergronds, is geïnventariseerd, waarop een vrij correcte inschatting gebeurde van het aantal probleem tanks met een aparte categorie van die met bodemproblemen. Voor het hele land is 9500 zeker geen overschatting, maar 9500 voor Vlaanderen alleen lijkt wel het maximum. De gemiddelde kostprijs per sanering vertoont grote schommelingen, van enkele duizenden euro's tot meer dan 250.000 euro. Het gemiddelde van 47.000 euro is volgens de spreker echter zeker geen onderschatting.

Op basis van het laatste jaarverslag van eind december 2020 kan het overschot van Bofas op ongeveer 125-130 miljoen euro worden geraamd. Dat zal aan Promaz worden overgemaakt. Ze acht de kans klein dat er meer geld komt omdat de derde aanmeldingsperiode afgerond is. De circa vijfhonderd extra dossiers, waarvan er 277 ontvankelijk zijn, zijn ondertussen verrekend. Door de ervaring is het immers mogelijk de kostprijs correct te ramen.

De vraag wat er gebeurt als er meer of minder aanvragen zijn of als er meer of minder geld nodig is, hoort thuis in een erkenningsaanvraag met een budgettaire plan. Hetzelfde geldt voor de tweejaarlijkse evaluatie. Ook bij Bofas was dergelijke evaluatie er in de uitvoeringsfase. De bijdrage aan de pomp is op een bepaald moment op nul gezet omdat er al een financieel overschot was, voldoende om een derde aanmeldingsperiode te dekken. Ze kan daar nu dus nog niet veel over zeggen, ook om de andere gewesten niet voorbij te steken. Ook over de inhoud van het akkoord met de federale minister kan ze geen uitspraken doen. De OVAM was hierbij niet betrokken.

In het kader van de VLAREM-wetgeving is de groene dop een preventieve actie. Daarnaast is het de bedoeling zoals ook in het samenwerkingsakkoord staat, dat het fonds niet enkel een curatieve maar ook een preventieve poot heeft, bij voorkeur een verzekeringsmechanisme. Zoals bij de oprichting van Promaz hebben de verschillende gewesten toegezegd om, eens het fonds er is, het via hun kanalen bekend te maken. De communicatiestrategie vormt echter deel van de erkenningsaanvraag.

3.2. Promaz

Willem Voets acht de ramingen van aantallen en kostprijs correct. Niet alleen is er statistisch onderzoek gebeurd, zoals het in kaart brengen van het aantal bovengrondse en ondergrondse tanks; er werden ook 2102 ondergrondse tanks opgegraven waarop corrosietesten en druktesten uitgevoerd zijn. Daaruit bleek dat minder dan 1 procent een lek had dat een mogelijke oorzaak kan zijn van bodemverontreiniging.

Bij nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties worden er inderdaad nagenoeg geen gasolietanks meer geplaatst. Het regeerakkoord en het Vlaams Energie- en Klimaatplan slaat evenwel ook op de vervanging. Een algemeen verbod op vervanging zal wel degelijk een effect hebben op de financiering van het fonds, omdat die steunt op een bijdrage op het verbruikte volume stookolie. Een verbod zal dat volume en dus ook de bijdrage sneller doen dalen.

De federale minister had de sector al uitgenodigd voor de hel van de ingebrekestelling losbrak. Dat constructief overleg heeft tot een consensus geleid. Er is geen schriftelijk akkoord, maar gewoon enkele afspraken binnen welke contouren de sector een erkenningsdossier verder voorbereidt. De tering naar de nering zetten lijkt hem de logica zelf. Het fonds stoelt op inkomsten van Bofas en een bijdrage van de klant per volume stookolie. Met die middelen wil het zoveel mogelijk dossiers behandelen. Het aantal dossiers hangt dus af van het geïnde geld. Er is een aanmeldingsperiode van drie jaar voor lekkende stookolietanks en bodemproblemen. In die periode verwacht hij een goed beeld te krijgen van het aantal te behandelen dossiers. Zijn dat er meer, dan moeten er prioriteiten gesteld worden. Zijn dat er minder en is er voldoende geld om alle dossiers te behandelen en het verzekeringsaspect te starten, dan zal de inning van de bijdrage gestopt worden zodat er geen overschotten zijn na twintig jaar.

In 2019 heeft Promaz een aanmeldingspagina gecreëerd. Wie zich daarop registreert, zal gecontacteerd worden als het fonds start. Op die pagina zijn er 633 dossiers aangemeld waarvan 420 van particulieren. Tussen de andere dossiers zitten er ook heel wat bedrijven zoals aannemers die gewoon geïnformeerd willen blijven over de oprichting van het fonds. Het gaat dus niet alleen over lekkende stookolietanks. Eens het fonds actief zal zijn, komt er een brede en toegankelijke communicatiecampagne die erop gericht zal zijn de doelgroepen zo goed mogelijk te bereiken. Registratie zal online kunnen. Uiteraard zal de sector nadenken over hoe hij meer milieudeskundigen en gemeenteambtenaren erbij kan betrekken. Dat zit al vervat in de communicatiestrategie die deel zal uitmaken van het erkenningsdossier.

4. Aansluitende vragen en antwoorden

4.1. Vragen

Andries Gryffroy vraagt wanneer het erkenningsdossier zal worden ingediend. Hij begrijpt dat de sector de oprichting van het fonds niet langer koppelt aan de intrekking van de bepalingen van het regeerakkoord. In het regeerakkoord staat dat kapotte ketels niet meer mogen vervangen worden als er gas ligt in de straat. Hij vraagt de sector daar ook eerlijk in te zijn tegenover zijn klanten, de mazoutleveranciers

en zijn eigen leden, want hij laat in zijn communicatie doorschemeren dat kapotte ketels nooit mogen worden vervangen.

Johan Danen begrijpt dat de ramingen correct zijn voor de huidige situatie, maar hoe zal vermeden worden dat er nog meer tanks gaan lekken? De meeste installaties dateren van de jaren zestig tot negentig. Vaak zijn die installaties al vervangen maar de tanks niet, hoewel er wel al een groene dop kregen. Hij vraagt om in de communicatie de preventieve acties voldoende voor het voetlicht te brengen. Hoe zeker is het dat wie vaak al aanzienlijke kosten deed voor sanering, vergoed wordt? Uiteraard moeten ze aan de voorwaarden voldaan hebben, maar die zouden vrij algemeen zijn. Hoe wordt bepaald welk dossier eerst wordt aangepakt? Zijn dat de lekkages met de grootste milieugevolgen?

Tinne Rombouts begrijpt dat een constructief overleg met de federale minister een akkoord op enkele punten heeft opgeleverd. Ze heeft geen antwoord gekregen op haar vraag wat er nog nodig is om een erkenningsdossier te kunnen indienen. Een goede opvolging met bijbehorende evaluatie is inderdaad nodig, maar de kwestie is wat er gebeurt als de financiële doelen niet bereikt worden of als er veel meer dossiers zijn dan verwacht. Eigenlijk is er pas na drie jaar, na het afsluiten van de aanvraagperiode, een zicht op het aantal ingediende dossiers. Minder dossiers betekent dat de klantenbijdrage eerder stopgezet wordt, maar wat er gebeurt als er meer dossiers zijn, is niet duidelijk. Zijn er daar al afspraken over? Blijkt uit de berekeningen van de sector dat het volume verkochte stookolie in die mate zal dalen dat het fonds onvoldoende geld zal hebben?

Andries Gryffroy vraagt of de erkenningsaanvraag eind juni of eind mei zal worden ingediend. *Gweny De Vroe* heeft de indruk dat de sector inderdaad vreest onvoldoende geld in het fonds te verzamelen als de stookolietanks niet vervangen worden en andere energiebronnen geïnstalleerd worden. Hoe is dat berekend? Ook zij wil graag weten welke dossiers er eerst zullen worden behandeld. Het lijkt logisch dat dat de meest vervuilende dossiers zijn.

4.2. Antwoorden

Ann Cuyckens zegt dat de studies nauwgezet gevoerd zijn, met kennis van zaken, ook terreinkennis. Honderd percent zekerheid dat er geen extra lekkages meer zullen zijn, kan er echter niet geboden worden. Hoe sneller er een erkenningsdossier en een fonds is, hoe kleiner het risico. Saneringskosten die al gemaakt zijn, kunnen met een maximum van 200.000 euro vergoed worden. In het samenwerkingsakkoord staat dat de eerste focus de dossiers van particulieren zijn. Uiteraard krijgen dossiers met acute milieurisico's voorrang. Die risico's worden ingeschat op basis van een onderzoek. Zo kan er een rangorde worden bepaald. De IBC heeft nog geen kennis van een tweejaarlijkse evaluatie.

Willem Voets meent dat duidelijk is dat het financiële aspect van het fonds een belangrijke rol speelt voor de sector. Gezien de plannen voor meer duurzaamheid, is die zorg gerechtvaardigd. Daarom staat in zijn dossier een tweejaarlijkse evaluatie van de beschikbare middelen versus de ingediende dossiers. Als er een onevenwicht is, valt dat te bekijken op dat moment. De evaluaties moeten ervoor zorgen dat het fonds niet in financiële problemen komt, maar ook dat er tijdig maatregelen kunnen genomen worden, bijvoorbeeld als er een groep aanvragers moet worden teleurgesteld.

Wim De Wulf zegt dat in het twintigjarig bestaan van het fonds er beleidswijzigingen kunnen zijn die een impact hebben op de manier waarop het fonds zijn inkomsten kan verzamelen. Dat is de reden van de tweejarige evaluatie. In het dossier zal ook een verzekeringspremie voorgesteld worden om onbekende en toekomstige lekken te dekken. Er zal wel degelijk een rangorde zijn in de dossierbehandeling:

bijvoorbeeld bij direct gevaar voor gezondheid en bij calamiteiten in waterwin-gebieden. Op wat administratieve zaken na is het dossier klaar. Het gaat om zaken als een certificaat van goed gedrag en zeden. Het dossier zal zo vlug mogelijk ingediend worden, zoals altijd de intentie was van de sector.

Willem Voets zegt dat volgens VLAREM de stookolietanks nu al verplicht periodiek worden gecontroleerd op de dichtheid van het systeem. Dat geeft een goede indicatie of een tank nog in goede staat is. De sector zal daar bij de lancering van het fonds nog eens de nadruk op leggen.

Johan Mattart vestigt er de aandacht op dat het samenwerkingsakkoord ondertekend is door de vorige gewestregeringen. Die hebben er principes in geschreven waar de sector zich vragen bij stelde. Ook toen al had de sector opmerkingen bij de financiële haalbaarheid van het systeem. Dat neemt niet weg dat de sector de getroffen en zo goed mogelijk wil helpen. Na de verkiezingen kwam er een nieuwe regering en een nieuw regeerakkoord. Het verbod op het vervangen van stookolieketels, zelfs al is het alleen als er een aardgasaansluiting is, heeft een impact op de financiering van het fonds. Als minder mensen met vloeibare brandstof verwarmen, bestaat het risico op een financiële put. De beheerders van Promaz moeten ageren als goede huisvaders en hebben onmiddellijk nadat ze kennis namen van het Vlaamse regeerakkoord bij de verschillende kabinetten hun bezorgdheid daarover geuit. Ze hebben er ook op gewezen dat het verbod op de vervanging van stookolieketels, voorzien in het Vlaamse regeerakkoord, indruist tegen het principe van een technologie-neutrale aanpak. Dat principe geldt in het regeerakkoord wel voor het onderdeel mobiliteit, maar niet voor verwarming.

Gezien het fijnmazig netwerk van aardgas in Vlaanderen is het een zwaard van Damocles boven het hoofd van Promaz. De sector is voor decarbonisering. Uit een wetenschappelijke studie van vorig jaar over de levenscyclus van aardgas en huisbrandolie, blijkt dat beide ongeveer dezelfde impact hebben op het milieu. Waarom geen technologie-neutrale aanpak hanteren? De nieuwe stookolieketels verbruiken veel minder dan de oude en kunnen ook werken op hernieuwbare vloeibare brandstoffen, die koolstofarm zijn. Een verbod zal de financiering van het fonds hypothekeren. Het is zaak geen valse verwachtingen te creëren bij wie zich aanmeldt. Niet alleen een verbod op nieuwe stookolieketels maar ook de invoering van een CO₂-taks kan een invloed hebben. Kortom, de sector wil graag een erkenningsdossier indienen, maar het financiële plaatje moet kloppen.

4.3. Discussie

Voor Andries Gryffroy vergeet de sector dat een fonds zowel inkomsten als uitgaven heeft. Hij doet het voorkomen als een schande dat de Vlaamse Regering de vervanging van gastanks wil verbieden. Terwijl het enkel gaat om volledig kapotte installaties in straten waar aardgas ligt. De spreker denkt dat er nog heel veel tanks zijn in straten waar er geen gas ligt. Ook de bestaande werkende ketels moeten nog voorzien worden van stookolie. Hij vraagt ramingen over hoeveel minder inkomsten de sector zou krijgen door dit beperkte verbod. Sowieso zullen de inkomsten dalen als de woningen energie-efficiënter worden. De sector hanteert op overdreven wijze het voorzichtigheidsprincipe aan de inkomstzijde, terwijl er evenmin zekerheid is over het aantal dossiers dat zal worden ingediend. Evalueren na twee jaar kan ook betekenen dat de bijdrage kan verlaagd worden zodat er geen overschot is. Hij informeert voorts hoe het staat met de onderhandelingen met het federale niveau over de btw. Het is inderdaad niet logisch dat wie zelf saneert 6 procent btw betaalt, terwijl het fonds 21 procent zou moeten betalen. De btw verlagen zou op zich al een besparing van bijna 100 miljoen euro betekenen. Samen met de middelen die overkomen van Bofas betekent dat al zowat vierduizend saneringen.

Tinne Rombouts begrijpt dat de sector bezorgd is, maar denkt dat die geobjectiveerd moet worden. Zijn er cijfers over de opbouw van de budgetten? Is de invloed van het engagement in het regeerakkoord berekend? Zo niet, wie zou de sector kunnen helpen om daar een beter zicht op te krijgen?

Omdat er enkel nog enkele administratieve beslommeringen zijn, vermoedt *Johan Danen* dat de andere discussies, onder meer de uitfasering van de stookolietanks, beslecht zijn. Het zou goed zijn dat het fonds zo snel mogelijk start.

Gweny De Vroe vraagt expliciet te bevestigen dat het erkenningsdossier zal worden ingediend voor 31 mei. Ze blijft op haar honger zitten aangaande cijfers die aantonen dat de schrik van de sector over de financiering terecht is.

Wim De Wulf stelt dat de sector zich schikt naar de huidige regeerakkoorden in alle gewesten, maar ook wil dat de constructie bestand is tegen veranderend beleid in de volgende twintig jaar. De financiële evaluatie moet die robuustheid verzekeren. Er zijn wel degelijk cijfers overgemaakt aan het kabinet van minister Zuhal Demir. Ze zullen ook in het dossier staan, alsook projecties met verschillende scenario's op basis van diverse variabelen.

Hij is niet zeker of alle administratieve zaken voor 31 mei geregeld geraken, maar verzekert dat het zo snel mogelijk zal gebeuren. De sector zal graag bijkomende informatie aan het parlement geven, zo het dat wil nog voor de indiening van de erkenningsaanvraag. De sector heeft zich altijd bereid getoond voor constructief overleg en openheid over de gegevens.

De sector schat het aantal Belgische gebouwen met stookolieverwarming op ongeveer 1,620 miljoen, aldus *Willem Voets*. Dat is ongeveer één gebouw op drie. In Vlaanderen wordt dat aantal op 658.000 geschat, ongeveer 41 procent van het totaal aantal geïnstalleerde stookolieketels. Ongeveer 63 procent van het aantal gebouwen in Vlaanderen verwarmd met stookolie heeft een ondergrondse tank. In Wallonië ligt dat aantal lager. Dat Vlaanderen zo een groot aantal heeft, maakt de sector bezorgd over de repercussies van het Vlaamse beleid op de financiering. Op het hoogtepunt waren er ongeveer 1,9 miljoen installaties, waarvan er iets minder dan 1 procent lekte. Dat betekent dat er in ongeveer tienduizend ondergrondse tanks een lek zou kunnen zijn. Met al die elementen is rekening gehouden bij de budgetprojecties op twintig jaar, waarbij ook getracht is rekening te houden met beleidsveranderingen in die periode.

Johan Mattart beaamt dat het moeilijk is het aantal schadegevallen te ramen. Wie ooit verwarmde met stookolie maar zijn tank niet conform de wetgeving buiten dienst gesteld heeft, komt in principe ook in aanmerking voor financiering door het fonds. De vorige gewestregeringen hebben dit bepaald.

Andries Gryffroy zegt dat er over de tweede financieringspijler van 10 euro per 1000 liter wel een akkoord is met de Federale Regering, maar dat van de drie gewesten is ook nog nodig. Hoe ver staat dat? *Willem Voets* zegt dat de IBC die bedragen al eerder heeft bekrachtigd. Het erkenningsdossier moet inderdaad goedgekeurd worden door alle gewesten. Er zijn geen heimelijke afspraken gemaakt, wel constructieve gesprekken gevoerd waarop de sector voortgebouwd heeft.

Gweny DE VROE,
voorzitter

Johan DANEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

Bofas	acroniem voor 'bodemsaneringsfonds voor tankstations – fonds d'assainissement des sols des stations-services'
BPF	Belgische Petroleum Federatie
BRAFCO	Belgische Federatie der Brandstoffenhandelaars
IBC	Interregionale Bodemsaneringscommissie
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
Premaz	PREventie MAzout
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VLAREM	Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning
vzw	vereniging zonder winstoogmerk